

De toegang van de accountant tot de algemene vergadering

RUTGER VAN BOVEN

Directieadviseur IAB

Het hoeft geen betoog dat de accountant een belangrijke rol wordt toebedeeld in het vennootschapsgebeuren. Niet alleen wordt hij door het Wetboek van vennootschappen belast met tal van bijzondere opdrachten, ook is hij krachtens artikel 34 van de Wet van 22 april 1999 gelast met het organiseren en het voeren van de boekhouding van ondernemingen. Dikwijls duikt in dit verband de vraag op of de accountant in deze hoedanigheid ook de mogelijkheid heeft om de algemene vergadering van de betrokken vennootschap bij te wonen. De onderhavige bijdrage tracht hierop een antwoord te verschaffen en dit zowel vanuit het vennootschapsrecht, als vanuit de deontologie van de accountant.

1. DE ACCOUNTANT IN DE UITVOERING VAN EEN BIJZONDERE CONTROLE-OPDRACHT

1.1. Vennootschapsrecht

1. Op verschillende plaatsen in het Wetboek van vennootschappen wordt de externe accountant belast met de uitvoering van bijzondere controlemandaten. Zo zal hij - op voorwaarde dat de betrokken vennootschap niet verplicht is een commissaris te benoemen of geen commissaris heeft benoemd - ondermeer bijzondere opdrachten toegewezen krijgen ingeval van fusie ¹, splitsing ², omzetting ³, ontbinding ⁴, uitgifte van aandelen zonder nominale waarde onder de fractiewaarde ⁵ en opheffing of beperking van voorkeurrecht ⁶.

2. Ofschoon het Wetboek van vennootschappen zich niet uitdrukkelijk uitlaat over de mogelijkheid voor de externe accountant om in voorkomend geval de algemene vergadering bij te wonen, houdt de rechtsleer ⁷ terzake voor dat de externe accountant hiertoe het recht heeft. De grondslag hiervoor dient te worden gevonden in de *ratio legis* van de deelnameplicht van de commissaris aan de algemene vergadering ⁸. De externe accountant moet immers eveneens

in de mogelijkheid verkeren de nodige toelichting te verschaffen omtrent de door hem opgemaakte verslagen. In tegenstelling tot bij de commissaris betreft het hier geen deelnameplicht, maar enkel een deelnamerecht. Zo zou de externe accountant, telkens hij een wettelijk voorgeschreven verslag opstelt, hetzij spontaan, hetzij op vraag van de raad van bestuur kunnen deelnemen aan de algemene vergadering, teneinde dit verslag nader toe te lichten. In dergelijk geval zal de toegang tot de algemene vergadering hem niet kunnen worden geweigerd.

3. De externe accountant zal in ieder geval kunnen deelnemen ⁹ aan de algemene vergadering wanneer deze laatste hem daartoe de toelating verleent. Onder verwijzing naar de gewone regels van de beraadslagende lichamen ¹⁰ en naar de 'natuur der zaken' van algemene vergaderingen van vennootschappen ¹¹, neemt de de rechtsleer ¹² aan dat hierbij een gewone meerderheidsbeslissing volstaat, zonder dat enig aanwezigheidsquorum in acht moet worden genomen. Onthoudingen worden niet meegerekend ¹³.

4. Uiteraard kan ook een statutaire clause voorzien in de mogelijkheid voor de externe accountant om in voorkomend geval de algemene vergadering bij te wonen.

5. Het Wetboek van vennootschappen voorziet eveneens in de mogelijkheid voor de vennoten om de bestuurders en de commissarissen ter gelegenheid van de algemene vergadering te bevragen met betrekking tot hun verslag¹⁴. Dit vraagrecht is ingegeven vanuit de bekommernis van de algemene vergadering om het door het bestuur gevoerde beleid te controleren en vormt in zekere zin het ‘pendant’ van de verantwoordingsplicht van het bestuur. De vennoten moeten zich immers op een degelijke wijze kunnen informeren over de voorstellen die aan de algemene vergadering worden voorgelegd, ten einde met kennis van zaken aan de beraadslaging en de stemming deel te nemen. In het licht van deze overwegingen stelt bepaalde rechtsleer¹⁵ dat dit vraagrecht ook kan worden uitgeoefend ten aanzien van de externe accountant (of de bedrijfsrevisor) die zich ter algemene vergadering aanbiedt met het oog op de toelichting van zijn bijzonder verslag.

1.2. Deontologie

6. Artikel 27 van de Wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen¹⁶ stipuleert dat de Raad van het IAB¹⁷ de technische en deontologische normen en aanbevelingen vastlegt voor de uitoefening van de functie van accountant en belastingconsulent. Deze normen zijn bindend voor alle leden en worden tuchtrechtelijk beteugeld¹⁸.

7. In het kielzog van deze regelgevende bevoegdheid heeft de Raad een aantal normen uitgevaardigd die betrekking hebben op de uitoefening van bijzondere controlemandaten door externe accountants. Zo zal de externe accountant, telkens hij een verslag opstelt betreffende de omzetting¹⁹ van een vennootschap, betreffende fusie- of splitsingsverrichtingen²⁰ of aangaande de ontbinding van vennootschappen²¹, slechts aan de algemene vergadering kunnen deelnemen indien hij hiertoe uit-

drukkelijk door de raad van bestuur wordt verzocht en mits machtiging van de algemene vergadering²².

8. Er dient evenwel op gewezen te worden dat de niet-naleving van deze normen kan leiden tot deontologische sancties²³, maar in se geenszins de geldigheid van de door de algemene vergadering genomen beslissingen in het gedrang brengt.

2. DE ACCOUNTANT DIE DE AANDEELHOUDER BIJSTAAT OF VERTEGENWOORDIGT IN DE UITOEFENING VAN DIENS INDIVIDUELE ONDERZOEKS- EN CONTROLEBEVOEGDHEID

2.1. Vennootschapsrecht

9. Grote vennootschappen zijn verplicht een commissaris aan te duiden onder de leden, natuurlijke personen of rechtspersonen, van het Instituut der Bedrijfsrevisoren²⁴. Het bestuursorgaan van een kleine vennootschap is er eveneens toe gehouden de benoeming van een commissaris aan de algemene vergadering voor te leggen wanneer één of meer vennoten hierom verzoeken²⁵. Indien daarentegen geen commissaris wordt benoemd, dan heeft iedere vennoot individueel de onderzoeks- en controlebevoegdheid van een commissaris, die niet door de statuten beperkt of opgeheven kan worden. Hij kan zich hiervoor laten vertegenwoordigen of bijstaan door een externe²⁶ accountant²⁷.

10. Aanvankelijk stipuleerde artikel 166 W. Venn. dat de vennoot zich enkel kon laten vertegenwoordigen door een externe accountant. In het licht van de vigerende rechtsleer en rechtspraak werd deze bepaling recent²⁸ aangepast, in die zin dat de vennoot zich voor de uitoefening van zijn individuele onderzoeks- en controlebevoegdheid niet alleen kan laten vertegenwoordigen, maar

ook kan laten bijstaan door een externe accountant. Op grond van het adagium ‘qui peut le plus, peut le moins’²⁹ aanvaardde de meerderheid in doctrine en jurisprudentie³⁰ immers dat de accountant de individuele vennoot (of vennoten) niet alleen kan vertegenwoordigen, doch ook kan bijstaan. Een ander argument in die zin vinden we terug in de memorie van toelichting bij het wetsontwerp tot hervorming van het bedrijfsrevisoraat. Hierin wordt onder meer gesteld ‘dat het artikel in dezelfde hypothese voorziet dat iedere vennoot zich kan laten vertegenwoordigen, *a fortiori* zich kan laten bijstaan’³¹.

Spijtig genoeg heeft de wetgever de tekst van artikel 385 W. Venn. niet overeenkomstig aangepast. Deze vermeldt nog steeds dat de controlerende vennoten zich in de uitoefening van hun individuele onderzoeks- en controlebevoegdheid kunnen laten vertegenwoordigen door een accountant. In het licht van de hiervoor vermelde rechtspraak en rechtsleer³² kunnen we aannemen dat ook hier de accountant de individuele vennoten niet alleen kan vertegenwoordigen, maar eveneens kan bijstaan³³. Wellicht betreft het hier een vergetelheid van de wetgever.

11. Vertegenwoordiging betekent ‘in de plaats treden van’ en sluit de aanwezigheid van de vennoot bij het onderzoek uit. Bijstand impliceert daarentegen dat de vennoot wél aanwezig mag zijn bij het onderzoek en de controle.

12. Er bestaat evenwel geen eensgezindheid in de rechtsleer over de vraag of de externe accountant die een vennoot of vennoten bijstaat of vertegenwoordigt in de uitoefening van zijn/hun individuele onderzoeks- en controlebevoegdheid, daartoe aanwezig mag zijn op de algemene vergadering. Volgens bepaalde auteurs³⁴ kan het recht op bijstand ook worden uitgeoefend op de algemene vergadering. Zij steunen zich daarvoor op

de verwijzing in het Wetboek van vennootschappen naar de onderzoeks- en controlebevoegdheid van een commissaris³⁵ om voor te houden dat de externe accountant de toegang tot de algemene vergadering niet kan worden ontzegd. Anderen³⁶ beantwoorden deze vraag negatief op grond van de overweging dat de externe accountant, in de uitoefening van de onderzoeks- en controlebevoegdheid van vennoten, enkel een mandataris is van de betreffende vennoot of vennoten en bijgevolg ook enkel de belangen van deze laatste(n) behartigt. Dit in tegenstelling tot de commissaris die een mandataris is van de vennootschap. Bovendien kan men zich afvragen of de aanwezigheid op de algemene vergadering wel degelijk een 'onderzoeks- en controlebevoegdheid' uitmaakt van de commissaris³⁷.

13. Met het oog op rechtszekerheid lijkt het aangewezen dat de externe accountant zich door de betrokken aandeelhouder(s) een volmacht³⁸ laat afgeven teneinde deze laatste(n) te vertegenwoordigen op de algemene vergadering. Terzake zal zich evenwel een grondige lezing van de statuten opdringen. In de praktijk stellen wij immers vast dat de statuten vaak stipuleren dat een volmacht enkel kan gegeven worden aan een medevennoot. In een BVBA kunnen de statuten het delegatie-recht zelfs volledig uitsluiten.

14. In ieder geval zal de externe accountant steeds kunnen deelnemen³⁹ aan de algemene vergadering wanneer deze laatste hem daartoe de toelating verleent⁴⁰.

15. Uiteraard kan ook een statutaire clause voorzien in de mogelijkheid voor de externe accountant om in voorkomend geval de algemene vergadering bij te wonen.

2.2. Deontologie

16. De externe accountant die gevraagd wordt om een vennoot of

vennoten bij te staan in de uitoefening van hun individuele onderzoeks- en controlebevoegdheid, zal hierbij moeten waken over zijn onafhankelijkheid⁴¹. Zo zal hij deze opdracht niet kunnen aanvaarden, indien hij in de betrokken vennootschap reeds een (bijzonder) mandaat uitoefent. In voorkomend geval verzet de deontologie van de accountant zich niet tegen de aanwezigheid van de accountant op de algemene vergadering.

3. DE ACCOUNTANT DIE DE BOEKHOUDING VOERT VAN DE VENNOOTSCHAP

3.1. Vennootschapsrecht

17. De bepalingen inzake de oproeping tot de algemene vergadering geven te kennen dat niet iedereen is geroepen om hieraan te participeren. In beginsel zullen enkel de houders van aandelen (met of zonder stemrecht), van (converteerbare) obligaties, van warrants en van certificaten die met medewerking van de vennootschap werden uitgegeven dit privilege genieten. Winstbewijzen verlenen dit recht slechts in bepaalde omstandigheden. Ook de bestuurders of zaakvoerders en de commissaris(sen) worden ertoe uitgenodigd de algemene vergadering bij te wonen⁴².

18. De accountant heeft bijgevolg geen automatisch deelnamerecht aan de algemene vergadering⁴³. Deze laatste zal hiertoe de toestemming moeten verlenen. Onder verwijzing naar de gewone regels van de beraadslagende lichamen en naar de "natuur der zaken" van algemene vergaderingen van vennootschappen⁴⁴, neemt de meerderheid in de rechtsleer⁴⁵ aan dat terzake een gewone meerderheidsbeslissing volstaat, zonder dat hierbij enig aanwezigheidsquorum in acht dient te worden genomen. Onthoudingen worden niet meegeteld⁴⁶.

19. Teneinde bewijsmoeilijkheden bij een mogelijke nietigheidsvordering te voorkomen, is het aangeraaden het stemresultaat tevens op te nemen in de notulen.

3.2. Deontologie

20. De deontologie van de accountant verzet zich in beginsel niet tegen de deelname door deze laatste aan de algemene vergadering.

4. DE ACCOUNTANT ALS VOLMACHTDRAGER VAN DE INDIVIDUELE AANDEELHOUDER

4.1. Vennootschapsrecht

21. Het Wetboek van vennootschappen voorziet in de mogelijkheid voor de aandeelhouders om zich op de algemene vergadering te laten vertegenwoordigen⁴⁷. De volmacht-drager zal dan handelen in naam en voor rekening van de volmachtgever.

22. Tenzij het Wetboek van vennootschappen anders bepaalt, zal de volmacht enkel moeten voldoen aan de voorwaarden van het Burgerlijk Wetboek⁴⁸. Bijgevolg is de volmachtgever in beginsel vrij om de inhoud, de draagwijdte en de vorm van de volmacht te bepalen, voorzover het maar duidelijk is aan wie en voor welke vergadering(en) hij de volmacht verleent⁴⁹. Slechts in vier gevallen vereist de wet een schriftelijke volmacht, nl. voor het verlijden van de oprichtingsakte⁵⁰, voor omzetting⁵¹, voor fusie of splitsing door oprichting⁵² en voor de inbreng van een goed of een recht dat moet overgeschreven worden op het hypotheekkantoor⁵³. Hoewel buiten voormelde gevallen geen geschrift wordt vereist⁵⁴, valt het aan te raden een schriftelijke volmacht op te stellen teneinde de bewijsvoering te faciliteren⁵⁵. Het komt immers toe aan de algemene vergadering om te oordelen of de volmacht aan de gemeenschappelijke

geldigheidsvoorwaarden beantwoordt ⁵⁶. Deze kan bijgevolg de deelname weigeren aan de drager van een mondelinge volmacht, indien laatstgenoemde er niet in slaagt zijn mandaat te bewijzen ⁵⁷.

23. Het voorgaande verhindert evenwel niet dat de statuten het volmachtgebeuren kunnen regelen, zonder dit, althans wat de NV betreft ⁵⁸, volledig uit te sluiten ⁵⁹.

4.2. Deontologie

24. De accountant mag in beginsel niet optreden ter algemene vergadering van een vennootschap als gevolmachtigde van een aandeelhouder of vennoot. Het stellen van daden van bestuur is immers onverenigbaar met de deontologie van het beroep van accountant ⁶⁰.

5. SANCTIES

25. Op het vlak van de sancties dient men een onderscheid te maken naargelang de accountant ten onrechte wordt uitgesloten van de algemene vergadering, dan wel ten onrechte wordt toegelaten tot de algemene vergadering.

5.1. De accountant wordt ten onrechte uitgesloten van de algemene vergadering

26. Een besluit van de algemene vergadering is nietig wegens enige onregelmatigheid naar de vorm waardoor het genomen besluit is aangetast, indien de eiser aantoonbaar dat de begane onregelmatigheid het genomen besluit heeft kunnen beïnvloeden ⁶¹, d.w.z. dat zonder de vorminbreuk de algemene vergadering van aandeelhouders tot een ander besluit zou zijn gekomen ⁶². De nietigheid zal derhalve slechts voorliggen indien kan worden aangetoond dat de afwezigheid van de accountant, gelet op zijn voorstellen, vragen en overtuigingskracht, de besluitvorming had kunnen beïnvloeden ⁶³.

27. De bewijslast rust in deze op de eiser tot nietigverklaring ⁶⁴. Het volstaat evenwel te bewijzen dat de onregelmatigheid van die aard was om het genomen besluit te beïnvloeden, zonder dat moet worden bewezen dat zij deze invloed ook effectief heeft gehad ⁶⁵. In het licht van het voorgaande is het evident dat de bewijsvoering terzake niet vanzelfsprekend zal zijn.

28. Indien daarentegen de regels betreffende de werkwijze van de algemene vergadering met bedrieglijk opzet werden miskend, zal de nietigheid van het besluit voorliggen ongeacht of deze onregelmatigheid het besluit heeft kunnen beïnvloeden ⁶⁶. Aangezien bedrog niet wordt vermoed, zal de eiser in voorkomend geval moeten aantonen dat de inbreuk met bedrieglijk opzet werd gepleegd ⁶⁷.

5.2. De accountant wordt ten onrechte toegelaten tot de algemene vergadering

29. Voorzover de accountant enkel heeft deelgenomen aan de beraadslaging, gelden dezelfde regels als hiervoor uiteengezet. Het besluit van de algemene vergadering zal derhalve met nietigheid zijn behept indien de aanwezigheid van de accountant, gelet op zijn eventuele vragen of opmerkingen, de besluitvorming heeft kunnen beïnvloeden. Het bewijs hiertoe zal vaak moeilijk te leveren zijn ⁶⁸.

30. Heeft de accountant deelgenomen aan de stemming, dan zal de nietigheid bovendien voorkomen indien het aanwezigheids- en meerderheidsquorum niet zou zijn bereikt ware hij niet deelachtig geweest aan de algemene vergadering. Is dit niet het geval, dan zal het bewijs van beïnvloeding moeilijker te leveren zijn ⁶⁹.

31. Werden de regels betreffende de werkwijze van de algemene vergadering met bedrieglijk opzet miskend, dan zal de nietigheid van

het besluit voorliggen ongeacht of deze onregelmatigheid het besluit heeft kunnen beïnvloeden ⁷⁰.

32. De vordering tot nietigverklaring moet worden ingesteld binnen de zes maand, te rekenen vanaf de dag waarop de besluiten kunnen worden tegengeworpen aan diegene die de nietigheid inroept of vanaf de dag waarop hij er kennis van heeft gekregen ⁷¹. Het betreft een vervaltermijn en geen verjaringstermijn ⁷².

De nietigverklaring kan worden gevorderd door iedere belanghebbende. In de praktijk zijn dit vooral de individuele aandeelhouders of in bepaalde gevallen de commissaris(sen), de bestuurders en zaakvoerders van de vennootschap of desgevallend de vennootschap zelf.

De vraag of ook derden gerechtigd zijn om een nietigheidsvordering in te leiden dient te worden beoordeeld in functie van de aard van de geschonden rechtsregel enerzijds en in functie van het verband tussen de onregelmatigheid en het voordeel dat met de nietigheid betracht wordt anderzijds ⁷³. Behalve ingeval van schendingen van de openbare orde, ontzegt men bijgevolg meestal derden het recht om de nietigheid te vorderen, tenzij bij wijze van zijdelingse vordering ⁷⁴.

33. Indien daartoe gewichtige redenen zijn, kan de eiser tot nietigverklaring steeds de kortgedingrechter adiëren teneinde de voorlopige opschorting van het betrokken besluit te horen uitspreken ⁷⁵. Daarnaast staan er voor de kortgedingrechter nog andere maatregelen open om te voorkomen dat dergelijke onregelmatigheden zich in de toekomst zouden herhalen. Zo kan hij de verplichte bijeenroeping opleggen van een nieuwe algemene vergadering met dezelfde agenda ⁷⁶ of gebieden dat een besluit van een volgende algemene vergadering aan bepaalde voorwaarden moet voldoen ⁷⁷.

6. BESLUIT

De accountant die aangezocht wordt om deel te nemen aan de algemene vergadering van een vennootschap, zal zich voorafgaandelijk moeten vergewissen van de vennootschapsrechtelijke bepalingen dienaangaande.

Vervolgens zal hij de statuten grondig moeten onderzoeken. Deze kunnen immers verbieden, of – omgekeerd – uitdrukkelijk toestaan dat de accountant aanwezig is op de algemene vergadering.

Behoudens andersluidende bepaling in de statuten, zal de accountant steeds kunnen deelnemen aan de algemene vergadering wanneer deze laatste hem bij gewone meerderheidsbeslissing daartoe de toelating verleent. Het verdient aanbeveling het stemresultaat dienaangaande op te nemen in de notulen.

Bij dit alles zal de accountant erover moeten waken dat zijn deontologische verplichtingen niet in het gedrang komen.

Noten

- ¹ Art. 695 W. Venn.; art. 708 W. Venn.
- ² Art. 731 W. Venn.; art. 746 W. Venn.
- ³ Art. 777 W. Venn.
- ⁴ Art. 181 W. Venn.
- ⁵ Art. 582 W. Venn.
- ⁶ Art. 596 W. Venn.
- ⁷ F. HELLEMANS, *De algemene vergadering. Een onderzoek naar haar grondslagen, haar bestaansreden en de geldigheid van haar besluiten*, Biblio, Kalmthout, 2001, 469-470; G. RAUCQ, "Les assemblées générales d'une société ordinaire", in B. CARTUYVELS (ed.), *Le droit des sociétés. Aspects pratiques et conseils des notaires*, Brussel, Bruylant, 1999, 398. Deze auteur spreekt a fortiori over een deelnameplicht voor de accountant

- in de uitoefening van een bijzondere controleopdracht.
- ⁸ Art. 538 W. Venn. (NV); art. 412 W. Venn. (CVBA); art. 272 W. Venn. (BVBA); art. 657 W. Venn. (Comm.VA).
 - ⁹ Zonder stemrecht.
 - ¹⁰ Art. 63 W. Venn.
 - ¹¹ F. HELLEMANS, *De algemene vergadering. Een onderzoek naar haar grondslagen, haar bestaansreden en de geldigheid van haar besluiten*, Kalmthout, Biblio, 2001, 612-613.
 - ¹² J. VAN RYN, *Principes de droit commerciales*, Brussel, Bruylant, 1954, I, 441; B. TILLEMANS, *o.c.*, 215; F. DE BAUW, *o.c.*, 250; X., LEXICON N.V., Ced.Samsom, Diegem, A - 4/4.
 - ¹³ G. RAUCQ, *o.c.*, 423; F. DE BAUW, *o.c.*, 214; F. HELLEMANS, *o.c.*, 613.
 - ¹⁴ Art. 540 W. Venn. (NV); art. 412 W. Venn. (CVBA); art. 274 W. Venn. (BVBA); art. 657 W. Venn. (Comm.VA).
 - ¹⁵ F. HELLEMANS, *o.c.*, 514.
 - ¹⁶ B.S. 11 mei 1999.
 - ¹⁷ Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten
 - ¹⁸ Art. 2 Koninklijk Besluit van 1 maart 1998 tot vaststelling van het reglement van plichtleer der accountants, B.S. 31 maart 1998.
 - ¹⁹ Paragraaf 1.5.4. Normen inzake het verslag op te stellen bij de omzetting van een vennootschap, Beslissing Raad 7 oktober 2002, *Acc. & Tax* 2000, afl. 4, 42.
 - ²⁰ Paragraaf 1.3.6. Normen inzake de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van handelsvennootschappen, Beslissing Raad 2 december 2002, in X., *Vademecum van de Accountant en de Belastingconsulent*, Brussel, IAB, 2004, 483, die deze mogelijkheid enkel voorziet wanneer de kenmerken van de verrichting van aard zijn om in de algemene vergadering te leiden tot discussies over de financiële aspecten van de verrichting.
 - ²¹ Paragraaf 1.6.3. Normen inzake de controle bij het voorstel tot ontbinding van vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, Beslissing Raad 2 decem-

- ber 2002, *Acc. & Tax* 2003, afl. 2, 30.
- ²² Voor quorum en meerderheid, zie infra.
- ²³ Gaande van een waarschuwing tot de schrapping van de lijst van de externe accountants.
- ²⁴ Art. 130 juncto 145 W. Venn.
- ²⁵ Art. 165 W. Venn.
- ²⁶ Art. 37, 2° Wet van 22 april 1999.
- ²⁷ Art. 166 W. Venn.
- ²⁸ Art. 6 Wet van 2 augustus 2002 houdende wijziging van het Wetboek van vennootschappen, alsook van de Wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen, B.S. 22 augustus 2002.
- ²⁹ B. TILLEMANS, *De geldigheid van besluiten van de algemene vergadering. Het nieuwe artikel 190bis W. Venn.*, Biblio, Kalmthout, 1994, 216; K. GEENS, 'Over de uitgestrektheid van de individuele onderzoeks- en controlebevoegdheid van de vennoot en over zijn vertegenwoordiging door een accountant', *I.c.*, 225-226; K. GEENS en H. LAGA, 'Overzicht van rechtspraak vennootschappen 1986-1991', *T.P.R.* 1993, 1086; H. OLIVIER en V. VAN DE WALLE, *I.c.*, 4; J. LIEVENS, *I.c.*, 38.
- ³⁰ Brussel 14 januari 1999, *Rev. Prat. Soc.* 1999, 301; J. 't KINT, *Les modifications apportées au droit des sociétés anonymes par la loi du 5 décembre 1984 et par la loi du 21 février 1985*, Brussel, Larcier, 1985, 168; J. LIEVENS, *I.c.*, 38; P. VANDEPITTE en J.M. GOLLIER, *I.c.*, 578; A. GOEMINNE, *I.c.*, 77; W. DERIJCKE, *I.c.*, 316; H. JONGELING, *Jaarvergadering en jaarverslag 2001*, Ced.Samsom, Diegem, 2001, 70; L. LIEVENS, *o.c.*, 101; F. DE BAUW, *Les assemblées générales dans les sociétés anonymes*, Brussel, Bruylant, 1996, 223; M. DE WOLF, 'Des devoirs de contrôle des associés non gérants et non fondateurs', *Rev. Prat. Soc.* 1996, 354.
- ³¹ *Parl. St.* Kamer 1982-83, nr. 552/1, 14; K. GEENS en H. LAGA,

- 'Overzicht van rechtspraak vennootschappen 1986-1991', *T.P.R.* 1993, 1087.
- ³² Zie supra, randnr. 10.
- ³³ In die zin: A. VAN HULLE en K. VAN HULLE, *o.c.*, 377; B. SMETS en J.P. VINCKE, *o.c.*, 113.
- ³⁴ J. RONSE, J.-M. NELISSEN GRADE, K. VAN HULLE, J. LIEVENS en H. LAGA, 'Overzicht rechtspraak (1978-1985) vennootschappen', *T.P.R.* 1986, 1326; A. VAN HULLE en K. VAN HULLE, *o.c.*, 278; E. JANSSENS en J. LEMMENS, 'De Wet Corporate Governance: De nacht is het duisterst voor dageraad', *Acc.&Bedr.* 2003, afl. 1, 14.
- ³⁵ Art. 166 W. Venn.
- ³⁶ W. DERIJCKE, 'Le pouvoir individuel d'investigation et de contrôle dans la société anonyme par ses actionnaires: amicitia furor brevis est?', *Rev. Prat. Soc.* 1999, 317; G. RAUCQ, 'Les assemblées générales d'une société ordinaire', in B. CARTUYVELS (ed.), *Le droit des sociétés. Aspects pratiques et conseils des notaires*, Brussel, Bruylant, 1999, 404; F. DE BAUW, *o.c.*, 224; Ch. VAN DER ELST, 'Besluitvorming en werking van de vennootschapsorganen', in VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN GENT en M. TISON (eds.), *Omgaan met vennootschappen. Regulering en rechtspraktijk*, Antwerpen, Maklu, 2002, 41.
- ³⁷ In die zin, zie B. TILLEMANN, *De geldigheid van besluiten van de algemene vergadering. Het nieuwe artikel 190bis Venn. W.*, Kalmthout, Biblo, 1994, 216.
- ³⁸ Zie infra, randnrs. 21-24.
- ³⁹ Zonder stemrecht.
- ⁴⁰ Zie supra, randnr. 3.
- ⁴¹ Art. 28, §2, 3° Wet van 22 april 1999; Art. 9 t/m 15 K.B. 1 maart 1998 tot vaststelling van het reglement van plichtenleer der accountants.
- ⁴² Art. 268 W. Venn. (BVBA); art. 381 W. Venn. (CVBA – CVOA); art. 533 W. Venn. (NV); art. 657 W. Venn. (Comm.VA).
- ⁴³ A. VAN HULLE en K. VAN HULLE, *De Coöperatieve Vennootschap*, Kluwer Rechtswetenschappen België, Antwerpen, 1996, 278; J. RONSE, J. NELISSEN GRADE, K. VAN HULLE, "Overzicht van Rechtspraak: Vennootschappen (1978-1985) (deel 2)", *T.P.R.* 1986, 1326-1327.
- ⁴⁴ F. HELLEMANS, *o.c.*, 612-613.
- ⁴⁵ J. VAN RYN, *Principes de droit commerciales*, Brussel, Bruylant, 1954, I, 441; B. TILLEMANN, *De geldigheid van besluiten van de algemene vergadering. Het nieuwe artikel 190bis Venn. W.*, Biblo, Kalmthout, 1994, 215; F. DE BAUW, *Les assemblées générales dans les sociétés anonymes*, Brussel, Bruylant, 1996, 250; X., LEXICON N.V., Ced.Samsom, Diegem, A - 4/4.
- ⁴⁶ G. RAUCQ, *o.c.*, 423; F. DE BAUW, *o.c.*, 214; F. HELLEMANS, *o.c.*, 613.
- ⁴⁷ Art. 280 W. Venn. (BVBA); art. 547 W. Venn. (NV); art. 657 W. Venn. (Comm.VA).
- ⁴⁸ Art. 1984 t.e.m. 2010 B.W.
- ⁴⁹ F. HELLEMANS, *o.c.*, 482; B. TILLEMANN, Lastgeving, in *A.P.R.* 1997, 78.
- ⁵⁰ Art. 450, lid 1 W. Venn. (onderhandse volmacht volstaat): hoewel een dergelijke bepaling niet is opgenomen voor de BVBA en de CV, moet worden aangenomen dat ook hier een schriftelijke volmacht is vereist. Zowel voor de BVBA (art. 226 W. Venn.), als voor de CV (art. 355 W. Venn.) en de NV (art. 453 W. Venn.) worden de in de volmacht verplicht op te nemen vermeldingen immers weergegeven.
- ⁵¹ Art. 783 W. Venn. (onderhandse volmacht volstaat).
- ⁵² Art. 705 en 742 W. Venn. (onderhandse volmacht volstaat).
- ⁵³ Art. 2, eerste lid, *in fine* Hypotheekwet (authentieke akte is vereist).
- ⁵⁴ Zie contra: F. BOUCKAERT, *Notarieel vennootschapsrecht N.V. en B.V.B.A.*, deel 1, Antwerpen, Kluwer, 2000, 404 (De volmacht moet bij geschrift zijn opgesteld).
- ⁵⁵ B. TILLEMANN, Lastgeving, *o.c.*, 78.
- ⁵⁶ L. WEYTS, "Beraadslaging en stemming" in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *N.V. en B.V.B.A. na de Wet van 18 juli 1991*, Biblo, Kalmthout, 1992, 203.
- ⁵⁷ F. HELLEMANS, *o.c.*, 483: de algemene vergadering moet zich in deze wel hoeden voor het ongegrond weigeren van een vennoot tot de algemene vergadering, zie L. WEYTS, "Beraadslaging en stemming" in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *N.V. en B.V.B.A. na de Wet van 18 juli 1991*, Biblo, Kalmthout, 1992, 203.
- ⁵⁸ J.M. VAN HILLE, *La société anonyme. Aspects juridiques et pratiques*, Bruxelles, Bruylant, 1990, 187.
- ⁵⁹ De statuten van een BVBA daar-entegen kunnen de vertegenwoordiging door volmacht verbieden, zie J. VAN HOUTTE, *Traité des sociétés de personnes à responsabilité limitée*, I, Brussel, Larcier, 1963, 276.
- ⁶⁰ *Jaarverslag IDAC* 1996, 51, Commissie van Beroep IDAC, 6 februari 1997, onuitg.
- ⁶¹ Art. 64, lid 1° W. Venn.
- ⁶² K. BYTTEBIER en A. FRANCOIS, "De nietigheidsregeling inzake besluiten van de algemene vergadering revisited", *V&F* 2000, 187.
- ⁶³ B. TILLEMANN, *o.c.*, 213.
- ⁶⁴ Art. 64, 1° W. Venn.
- ⁶⁵ F. HELLEMANS, *o.c.*, 264; F. DE BAUW, *o.c.*, 315.
- ⁶⁶ Art. 64, 2° W. Venn.
- ⁶⁷ Kh. Brugge 2 november 1950, *R.P.S.* 1955, 127.
- ⁶⁸ B. TILLEMANN, *o.c.*, 220.
- ⁶⁹ B. TILLEMANN, *o.c.*, 220-221.
- ⁷⁰ Art. 64, 2° W. Venn.
- ⁷¹ Art. 198, §2, laatste lid W. Venn.
- ⁷² B. TILLEMANN, *De geldigheid van besluiten van de algemene vergadering*, *o.c.*, 98-100; F. HELLEMANS, *o.c.*, 321.
- ⁷³ BYTTEBIER en A. FRANCOIS, *l.c.*, 197-198; F. HELLEMANS, *o.c.*, 324-326.
- ⁷⁴ B. TILLEMANN, *De geldigheid van besluiten van de algemene vergadering*, *o.c.*, 119; K. BYTTEBIER en A. FRANCOIS, *l.c.*, 196-198.
- ⁷⁵ Art. 179, §1 W. Venn.
- ⁷⁶ Kort. Ged. Brussel 6 november 1987, *T.R.V.* 1988, 314; Kort. Ged. Kh. Brussel 13 april 1995, *T.R.V.* 1996, 415.
- ⁷⁷ Kh. Gent 1 september 1989, T.B.H. 1991, 34.